

שרק ראש המזבח כשר⁽¹¹¹⁾ למיצוי, ולא כל האמה שמעל לחוט הסיקרא.

ומקשינן: מאי בינייהו בין תנא קמא ורבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב, הלא כולם למדים שמיצוי נעשה במקום הקטרה דווקא, מהכתוב "והקטיר ונמצה", ואם כן, קשה: מהו טעם מחלוקתם?

ומתריצין: אביי ורבא דאמרי תרוייהו: נחלקו התנאים בדין מקום הקטרה, ועושה מערכה עליגבי סובב איכא בינייהו בין תנאים אלו, שתנא קמא סובר שאפשר לעשות⁽¹¹²⁾ מערכת עצים על-גבי הסובב ולהקטיר בה, ומשום כך הוא סובר שגם המיצוי כשר כשנעשה סמוך לסובב, שהרי סמוך למקום ההקטרה הוא, ורבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב סוברים שדווקא ראשו של מזבח כשר להקטרה, ואם כן נמצא שקרוב לסובב איננו סמוך למקום ההקטרה שבמזבח, ואינו ראוי למיצוי הדם.

שנינו במתניתין: בא לו הכהן לגוף והסיר

את המוראה ואת הנוצה.

תנו רבנן: נאמר בפסוק לגבי עולת העוף "והסיר את מראתו" ומפרשים: מוראה — זו זפק, יכול יקריר בסכין ויטלנו את הזפק לבדו בלא העור ובלא נוצה, תלמוד לומר מהפסוק "בנוצתה" למדים שנוטלה ונוטל את הנוצה עמה.

אבא יוסי בן חנן אומר: נוטלה את המוראה זפק ונוטל את קורקבנה עמה, ש"נוצתה" האמור בכתוב היינו הדבר המאוס של העוף. וקורקבן דבר מאוס הוא.

דבי רבי ישמעאל תנא: זה שכתוב בפסוק "בנוצתה" מפרשים: בנוצה "שלה" שלא יטול יותר ממה שכנגד הזפק, אלא כיצד הוא עושה? קודרה חותך עד למוראה בסכין כמין ארובה צרה, וכשחותך בסכין כך לא נמשך מן העור יותר מכנגד הזפק.

שנינו במתניתין: שיטע את גוף העולה ולא סה-ב הכדיל דאין חותך את הגוף לגרמי.

על כל האמה.

והחזון איש תמה על הדמיון, שהרי שם הביאור שכל האמה קרויה קרן, ואין זה משום שסמוכה לקרן. והביא שבתוס' לעיל [נד א] ביארו שכיון שהאמה הזו ראויה להקטרה. ורק שאי אפשר להקטיר באויר. לכן גם היא חשובה מקום הקטרה.

111. הראב"ד בפירושו למסכת קינים כתב שלרבי נחמיה ורבא"י אין המיצוי כשר אלא בקרן המזבח למעלה ששם הוא מקום הראוי להקטרה. אך מרש"י כאן דייק הגרי"ז שגם לדבריהם מועיל המיצוי בכל הקיר עד הסובב. וביאר בזה, שהרמב"ם כתב [פ"ב מבית

הבחירה ה"ח] ששלשת האמות מן הסובב ולמעלה קרויות מקום המערכה. ואע"ג שהקטרה היא בגג המזבח. מכל מקום בחפצא כל שלשת האמות הן מקום המערכה והראב"ד שם חולק עליו.

ויש לומר שרש"י סובר כהרמב"ם ולכן כל הקיר עד הסובב כשר גם לר"נ ולראב"י למיצוי כיון שהוא מקום המערכה. אך הראב"ד לשיטתו שחולק וסובר שאין זה מקום מערכה, לכן הצריך דווקא בקרן שהיא מקום הקטרה על ידי הדחק.

112. תמה בזה המקדש דוד, הלא גיזרי העצים של המערכה היו אמה על אמה. ואילו הסובב

תנו רבנן: זה שכתוב "ושמע" מפרשים: אין שיסוע אלא ביד, וכן הוא הכתוב אומר לגבי שמשון ששיסע את כפיר האריות שבא לקראתו "וישמעהו כשמע הגדי" ושם זה היה ביד, ונקרא שיסוע.

שנינו במתניתין: אם שינה בקרבנות, כגון שהבדיל בחטאת שמלק שני סימניו, או שלא הבדיל בעולה ומלק סימן אחד, פסול הקרבן!

ודייקנן: מתניתין הסוברת שהבדלת שני סימניו פוסלת בחטאת דלא ברבי אלעזר ברבי שמעון. דתניא: אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמעתי שמבדילין דהיינו שאם הבדיל שני סימנים בחטאת העוף אין הקרבן נפסל.

והוינן בה: מאי בינייהו אלו התנאים, במה נחלקו?

אמר רב חסדא: מיצוי חטאת העוף מעכב איכא בינייהו בין תנא-קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון.

שהפסול בחטאת העוף הוא רק באופן שנעשתה לגמרי כמו עבודת עולת העוף, ונחלקו אם באופן זה שוה עשייתה לעשיית עולת העוף.

תנא קמא סבר: מיצוי חטאת העוף שאחר הזאת הדם על קיר המזבח היה ממצה את דמה מעכב את הקרבן, ואם לא מיצה פסול. וכיון דקא מצוי לדם בעל כרחו ממצה את הדם שאם לא כן הקרבן פסול, קעביד מעשה עולה בחטאת העוף נמצא שנעשתה חטאת זו לגמרי כמו עולה, הן בהבדלת סימנים והן שנעשה בה מיצוי (113) כעולה ופסולה.

ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר מיצוי חטאת העוף לא מעכב את הקרבן. ואם הבדיל שני סימנים בחטאת. אינו חייב לעשות בה מיצוי, ולכן החטאת כשירה (114) שאינה לגמרי כעבודת עולה. כי בעולה יש מיצוי ובחטאת זו לא נעשה מיצוי, והבדלת הסימנים שעשה מחתך בשר בעלמא הוא אך איננו כמעשה עולה.

רבא אמר: שהייה בסימן שני בעולת העוף איכא בינייהו בין תנא קמא לרבי אלעזר ברבי שמעון, בשחיטת שני סימניו של בהמה הדין הוא שאם שהה בין שחיטת סימן אחד לשני פסול, ולענין מליקה בעולת העוף נחלקו, דתנא-קמא סבר שהייה בסימן שני [דהיינו שהייה בין סימן ראשון לסימן שני] בעולת העוף לא פסלה ואף-על-גב שצריך בעולת העוף מליקת שני סימניו, מכל-מקום כשרה המליקה גם כשהיה בין

היה רק חמשה טפחים. ואם כן אין עליו מקום לגזרי העצים. ואסור שהם יבלטו החוצה. ואיך אפשר לעשות את המערכה על הסוכב? אך השפת אמת נקט שהיו מניחים אותם על המזבח בעוביים. ושוב המקום מספיק.

113. והעיר בשיטה מקובצת, הלא בחטאת זו עשה הזאה כדינה, ואם כן אין זה כמעשה עולה

שדינה במיצוי כל דמו, וכאן חלק מהדם לא היה במיצוי אלא בהזאה. וביאר השטמ"ק שהדין מיצוי כל דמו אינו מעכב אלא רק למצווה. ואם כן זה עדיין כמעשה עולה.

114. ברש"י מבואר רק שמכיון שלא מיצה אין מעשה עולה ואינו נפסל. אך לגבי האיסור דלא יבדיל לא הזכיר רש"י כלום. [ואדרבא מדברי

ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר שהייה בעולת העוף בין סימן לסימן **פסלה**, ומשום כך חטאת העוף שמלקה בשהייה בין סימן אחד לשני לא נפסלה שאינה "כמעשה עולה" מליקה זו ששהה בין סימן לסימן בעולה אינה כשרה, ולכן אף-על-גב דהבדיל בחטאת סימן שני, מכל מקום **ביוון דשהייה** בין סימן אחד לשני, הרי הבדלתו היא **כמתוך בשר בעלמא הוא** ולא כעבודת הבדלה.

אביי אמר: לדעת כל התנאים שהייה בעולת העוף בין מליקת סימן אחד לשני פוסלת, ומחלוקת תנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון היא בדין חיתוך **רוב בשר** בחטאת העוף אם הוא **מעכב**, שתנא-קמא סובר שחיתוך רוב בשר בחטאת העוף לא מעכב, ומשום כך יש אפשרות שיעשה מעשה עולה בחטאת כשיבדיל שני סימנין בלא חיתוך בשר והרי זה כמעשה עולה, ויפסל⁽¹¹⁵⁾, ורבי אלעזר ברבי שמעון סובר שחיתוך רוב⁽¹¹⁶⁾ בשר מעכב, ומשום כך אין אפשרות לעשות חטאת כמעשה עולה מפני שכאשר חותך

סימן אחד לשני, ודוקא בבהמה פוסלת שהייה בין שני הסימנים משום שכל זמן שלא שחט את הסימן השני עדיין הבהמה חיה ולא נגמרה השחיטה, ואם שהה בין הסימנים יש כאן שהיה באמצע השחיטה, מה שאין כן במליקה שבסימן אחד מת העוף ונגמרה עבודת המליקה, והבדלת הסימן השני אינה חלק מעבודת המליקה, אלא מצות הבדלה בעלמא היא, והיא כעבודה בפני עצמה, ומשום כך כשמלק בחטאת העוף שני סימנין והבדיל פוסל את החטאת משום שעשה בה כמעשה עולה כי עולה שמלקה בצורה כזו הרי זו מליקה כשירה, ואף על גב דבחטאת העוף אי אפשר לעשות הבדלה בסימן שני בלי שהייה ממליקת סימן ראשון, וזאת מכיון שצריך לחתוך רוב בשר יחד עם מליקת הסימן הראשון, וחיתוך זה הוא שהייה בין סימן ראשון לשני, מכל מקום נפסלת החטאת במליקת שני הסימנים ואע"פ ששהה ביניהם משום שגם בעולה כששהה אינו פוסל, והרי זה "כמעשה עולה".

לרבי אלעזר ברבי שמעון משום החסרון שלא חתך רוב בשר שמעכב לשיטתו, ומה נפקא מינא בין תנא קמא לראבר"ש הלא לשניהם פסול לתנא קמא משום הבדלה. ולראבר"ש משום שלא חתך רוב בשר.

ותירץ שתנא קמא פסול גם כשחתך רוב בשר בין הסימנים. גזירה משום אופן שלא יחתוך רוב בשר, ואז פסול משום הבדלה. ופסלו משום זה אף כשחתך רוב בשר.

116. ולדעה זו שרוב בשר מעכב, הרי זה מכלל עבודת המתיר של הקרבן ומחשבת פסול שחישב בשעת מליקת רוב בשר פוסלת הקרבן.

רש"י בד"ה שמבדילין היה נראה שיש איסור] אך התוס' [ד"ה ורבי אלעזר] הבינו בדבריו שכשלא מיצה ואין מעשה עולה אין גם איסור. ומניין הוציאו זאת מרש"י?

וביאר החזון איש שאם היה איסור הרי זה עצמו סיבה לפסול. ואם רואים שהפסול רק כשיש מעשה עולה, הרי מוכח מזה שגדר האיסור של לא יבדיל הוא שלא לעשות כמעשה עולה. וכשאינו כמעשה עולה אין איסור.

115. תמה בזה בקרן אורה דנמצא שתנא קמא הפוסל בהבדלה הוא רק כשלא חתך רוב בשר ויש כאן מעשה עולה. והלא באופן זה פסול גם

בשר [שאם חותך לפני המליקה רוב בשר הרי החטאת נעשית מתה ונבלה היא] עד שמגיע לוושט או לקנה, הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו של סימן ורוב בשר עמו, ובעולה חותך שנים או רוב שנים.

אמרוהו⁽¹¹⁸⁾ למחלוקת אמוראים זו שנחלקו בכיזור מחלוקת תנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון קמיה דרבי ירמיה, אמר רבי ירמיה:

לא שמיע להו לאמוראים אלו הא דאמר רבי שמעון בן אליקים משום רבי אלעזר בן פדת משום רבי אלעזר בן שמוע, שאמרו: אומר היה רבי אלעזר ברבי שמעון: שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ולא נפסל הקרבן, ומאי "לא יבדיל" שאמר הכתוב בחטאת העוף? אין צריך להבדיל, הילכך אם הבדיל לא הוי שינוי בעבודה.

רוב בשר הרי הוא שוהה⁽¹¹⁷⁾ בין סימן לסימן, וממילא אין זה "כמעשה עולה" שהרי שהייה בעולה פוסלת.

ואביי ורבא בפלוגתא דרבי זירא ורב שמואל בר רב יצחק נחלקו, דחד מאמוראים אלהאמר: שהייה בסימן שני בעולת העוף אם היא מעכבת איכא בינייהו בין תנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון, וחד מאמוראים אלו אמר: רוב בשר מעכב בחטאת העוף איכא בינייהו בין תנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון.

ודייקנן: מכלל מחלוקתם שנחלקו אם רוב בשר מעכב שמעינן דלכולי עלמא בעינן חיתוך רוב בשר בחטאת העוף בתחילה.

אין, דהכי הוא דתניא: כיצד מולקין חטאת העוף? חותך חוט השדרה ומפרקת בלא רוב

חסדא הסברא היא כך, לראבר"ש אין המיצוי מעכב בחטאת ומאחר שכבר היזה ונשלמה עבודת הקרבן המעכבת שוב מה שמבדיל אינו שייך לעבודת הקרבן ואינו פוסל. ותנא קמא סובר שמיצוי מעכב וכל זמן שלא מיצה עדיין זוהי עבודת הקרבן ואם הבדיל זה חשוב הבדלה. ופסול.

ורבא אמר שהמחלוקת אם שהייה במליקת עולת העוף פוסלת, שראבר"ש סובר שפוסלת, ולכך ההבדלה שעשה אחר ההזאה. מכיון ששהה הרבה קודם ההבדלה שוב אין לזה שם מליקה, כיון שהשהיה פוסלת את המליקה, ואין זו מליקה מובדלת ואינה פוסלת. ותנא קמא סובר שהשהיה אינה פוסלת את המליקה, ואם כן יש מליקה מובדלת אף על פי ששהה ופסול.

ואביי מפרש שמחלוקתם אם רוב בשר מעכב, וראבר"ש סובר שרוב בשר מעכב במליקה ואחר

אלא שהרוב בשר הוא רק חצי מתיר, והמתיר השלם הוא הסימן האחד עם רוב בשר.

117. יש לדעת אף שרוב בשר מעכב, אך מדוע אי אפשר לחתכו אחר מליקת הסימן השני, וכי נאמר שגם בזה יהיה חסרון של שהייה מה ששוהה בין הסימן הראשון לרוב בשר? וצ"ע.

118. כל זה הוא פירוש רש"י בסוגיא, והכל תלוי אם עשתה כל עבודת החטאת כעבודת עולה פסול. ואם היה חילוק מעבודת העולה כשר. והתוספות וביתר הרחבה בשיטה מקובצת חולקים עליו. מכח קושיות מהסוגיא בחולין. וכן חולקים בסברא שהיכן נאמר שפסול חטאת תלוי בזה שיעשה כל עבודותיה כמו עבודות עולה.

ועל כן פירשו שכל המחלוקת רק כשעשה ההבדלה אחר ההזאה וקודם המיצוי, ולרב